

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı*

10 Soru, 10 Cevap

*connectedthinking

PRICEWATERHOUSECOOPERS

1 Anonim şirketlerin kuruluşu konusunda getirilen yenilikler nelerdir?

Türk Ticaret Kanunu Taslağı ("Taslak"), mevcut kanunda bulunan ancak uygulanmamakta olan tedrici kuruluşu kaldırmıştır. Ayrıca anonim şirketin tek pay sahibiyle ("AŞ") ve limited şirketin ("LŞ") tek ortakla kurulması imkanını tanımıştır.

Şirketin ve sermayenin korunması ilkesinin gereği olarak şeffaflığı sağlayıcı bir kurucular beyanı alınması zorunluluğu getirilmiştir. Beyanda, aynı sermaye konuluyor, bir ayın ya da işletme devralınıyorsa, bunlara koydukları sermaye karşılığında verilecek payların değerce uygunluğuna, bu tür sermayenin ve devralmanın şirkete sağlayacağı yararlarla ilişkin belgeli, gerekçeli ve kesin ifadeli açıklamalar yer alır. Ayrıca varsa kuruculara tanınan menfaatler yine gerekçeleriyle beyanda açıklanır.

Taslak'ta AŞ'nin kuruluş aşamasına ilişkin olarak getirilen yeni ve uluslararası standartlara dayanan bir denetim mekanizması yer almaktadır. Bu bağlamda AŞ'nin kuruluşunda yerine getirilmesi gereken şartlardan biri de işlem denetçisi raporunun alınmasıdır.

Halka açık kurulma ile ilgili olarak Taslak basit, sade, uygulanabilir ve özgün bir sistem getirmiştir. Paylarını halka arz etmek amacıyla taahhüt eden gerçek veya tüzel kişi, sadece taahhütle yetinir ve payların bedellerinin dörtte birini yatırmak zorunda değildir. Söz konusu paylar, halka taahhüt bedeli ile veya primli olarak arz edilebilir, halktan elde edilen paranın, payın itibari değerine isabet eden kısmı şirkete ödenir, aradaki fark taahhüt edene ait olur. Satın alınmayan payların tamamı taahhüt edenin üstünde kalır. Taahhüt eden bunların dörtte birini hemen ödemek zorundadır. Halka arz, Sermaye Piyasası Kurulu ("SPK") tebliğlerine göre yapılır.

2 "Tek Kişi Şirketi" nedir? Nasıl düzenlenmiştir? Hangi gereksinimlere cevap verecektir? Aynı sermaye ve paylar ile ilgili yenilikler nelerdir?

Taslağın getirdiği önemli yeniliklerden biri tek pay sahipli AŞ ve tek ortaklı LŞ'dir. Bilindiği gibi mevcut düzenleme ile anonim şirketlerin en az beş, limited şirketlerin ise en az iki ortakla kurulabilecekleri öngörülmüştür.

Tek pay sahibi veya tek ortak, genel kurulun bütün yetkilerini kullanabilir ve tüm kararları alabilir. Ayrıca, yönetim kurulunun tek kişiden oluşmasına da imkan tanınmıştır.

Tek kişi şirketi AB'nin şirketlere ilişkin 12. yönergesinin gereği olarak hukukumuzda yansımıştır. AB'nin tek kişi şirketinde ısrarcı olmasının sebebi Kobilerin korunmasıdır. Bu suretle tek ortaklı Kobiler sınırsız sorumluluktan kurtulacaktır. Tek ortaklı Türk Kobilerin de böyle bir korunmaya ihtiyaçları vardır.

Tek kişi düzenlemesi ile ayrıca, vakıflar ve dernekler gibi her zaman başkalarıyla birlikte mal varlıklarını tek şirket çerçevesinde işletmek ihtiyacında bulunmayan kurum ve kuruluşlara yanlarına başka ortak almadan AŞ ve LŞ kurabilmeleri olanağı yaratılmıştır. Bu suretle özellikle yabancı sermaye açısından beklenen bir yenilik getirilmiştir. Çünkü yabancı sermaye bir ülkeye çoğu kez sadece kendisine ait bir şirketle gelmek istemektedir. Onun yanına ortak almaya zorlamak çoğu kez hukukun dolanılmasına yol açmaktadır. Yine bir AŞ veya LŞ, kendi işletme konusunun yan sanayiini kurmak isterse bunu tek başına yapabilecektir. Bunun dışında birden fazla ortakla kurulan şirketlerin daha sonra tek ortağa düşmesi halinde de söz konusu şirketin fesih tehlikesi ile karşılaşmadan varlığını devam ettirebilmesi sağlanmıştır.

Tek kişi şirketi özellikle Avrupa ülkelerinde çok yaygın olduğu için yabancıların Türkiye'deki doğrudan yatırımlarını tek pay sahibi ve ortak olarak bizzat kurmalarına da imkan tanınmıştır.

Taslak, fikri mülkiyet hakları da dahil olmak üzere sanal ortamların ve ayrıca vadesiz alacakların sermaye olarak koyulabilmesine olanak sağlamaktadır. Sermaye olarak koyulabilmesi için ayının üzerinde tedbir, rehin ve benzeri sınırlayıcı haklar bulunmamalıdır. Aynı sermayenin şirket adına tescilli doğrudan sicil müdürlüklerine yaptırılır ve taşınır aynı sermaye bir güvenilir kişiye tevdi edilmediyse aynı sermaye olarak kabul edilmez.

3 Şirketler topluluğu ile ilgili yeni düzenlemeler neleri içermektedir?

Taslak, şirketler topluluğunu, yani aynı ilkeler ve politikalara tabi ve aynı yönetim çatısı altında toplanan ana şirket(ler) ile yavru şirketler arasındaki ilişkileri Türk hukukunda ilk defa düzenlemiştir. Düzenleme bir taraftan topluluk (grup) dışında kalan ortakların ve alacaklıların diğer taraftan da bağlı (yavru) şirketlerin yöneticilerini korumakta, şeffaflığı sağlamakta, menfaatlerde dengeyi kurmaktadır.

4 Taslaktaki Şeffaflığı Sağlayıcı Hükümler Nelerdir?

Taslak şeffaflığı en başta şirketin internet sitesi ile sağlamaktadır. Buna göre her sermaye şirketi bir internet sitesi açmaya, zaten böyle bir sitesi varsa belli bir bölümünü bilgi toplumu hizmetlerine özgülemeye mecburdur. Bu siteye, şirketçe yapılması gerekli tüm ilanlar, finansal tablolar, denetleme raporları başta olmak üzere tüm raporlar, sermaye piyasası aktörlerini ilgilendiren tüm bilgiler konular. Aksi halde cezai ve hukuki yaptırımlar uygulanır.

5

Anonim şirketlerin yönetim ve genel kurullarına ilişkin olarak getirilen önemli yenilikler nelerdir? Genel Kurulda kurumsal temsilcilik nedir? Nasıl işleyecektir?

Yönetim kurulunun tek kişiden oluşması sağlanmış ve yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmaları zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Tüzel kişilere de yönetim kurulu üyesi olma yolu açılmıştır.

Pay sahipleri gruplarına, pay gruplarına ve azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınmıştır.

Yönetim kurulu üyelerinin, yönetim yetkisini, bazı yönetim kurulu üyelerine, üçüncü kişilere ve yönetime (management) devretme imkanı sağlanmıştır. Kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak iç denetim mekanizmaları getirilmiştir. Finans yönetimine, denetimine, finansal planlamaya ve risk yönetimine ilişkin hükümler bu amaçla öngörülmüştür.

Yönetim kurulu toplantı yeter sayısı için mevcut düzenlemede çokça eleştirilen üye tam sayısının yarısının bir fazlası ifadesi terk edilmiş, bunun yerine üyelerinin çoğunluğunun toplantıda hazır bulunması yeterli görülmüştür. Yönetim kurulunun birden fazla kişiden oluşması halinde üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması koşulu aranmaktadır. Tek üyeli yönetim kurulunda bu zorunluluk aranmaz.

Yönetim kurulunun elektronik ortamda toplantı yapabilmesi, karar alabilmesi ve elektronik imza ile kararlarını tespit edebilmesi olanağı sağlanmıştır.

Genel kurullarda kitlesel pay sahiplerini temsil etmek amacıyla kurumsal temsil kurumu getirilerek oy hakkı organize edilmiştir. Kurumsal temsilciler, pay sahibi olan veya olmayan bir kişinin pay sahiplerine başvurarak Genel Kurul'da temsil yetkisinin kendisine verilmesini isteyen kişi veya kişilerdir. Kurumsal temsilcilik bir meslek olmayıp pay sahiplerinin inisiyatifindedir. Kurumsal temsilci temsil yetkilerini, yayınlacağı bir bildirge kapsamında isteyecektir. Bu bildirge, Anonim Şirket'in yönetimine, iç denetimine, bağımsız denetimine ve kurumsal yönetim ilkelerine göre yönetilmesi ve denetlenmesine ilişkin bir programdır. Bu programda yatırım alanları, vazgeçilecek yatırımlar, finansman politikaları, kar dağıtım politikası, pazarlama politikası gibi politikaların esasları yer alabilir. Kurumsal temsilci, her kategoride AŞ için geçerli olmakla beraber özellikle halka açık şirketlerde küçük ortakların örgütlenmesine imkan sağlamaktadır.

Genel kurulların ses ve görüntü olarak on-line nakline ve genel kurullarda on-line oy kullanılmasına imkan sağlanmıştır. Tasarı genel kurulların on-line nakli ile on-line oy kullanılmasının bir Tüzük ile düzenleneceğini belirtmiştir. Pay senetleri borsada işlem gören AŞ'lerde elektronik ortamda genel kurul ve oy kullanılması imkanlarının yaratılması ise ilgili Tüzük yayınlanınca zorunlu hale gelecektir.

6

Anonim şirketlere getirilen denetim yükümlülükleri nelerdir? Kimler denetçi olabilir, bağımsız denetim yapılabilir?

Taslak, şirketlerin denetimi için tamamen yeni kabul edilebilecek bir sistem öngörmektedir. Buna göre, halihazırda şirketlerin zorunlu organları arasında sayılan ve konuyla ilgili uzmanlığı bulunması gerekmeyen denetçi vasıtasıyla yapılan denetim, yeni düzenleme ile yerini bağımsız denetim şirketlerine veya serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler vasıtasıyla yapılacak bağımsız denetime bırakmıştır. Yapılacak denetim, finansal tabloları ve/veya konsolide finansal tabloları ve yıllık raporları da içerecek şekilde düzenlenmiştir. Denetimin Uluslararası Denetim Standartları'na göre yapılması öngörülmüştür. Taslak ile denetim sistemine ilişkin getirilen bir diğer yenilik, işlem denetçilerine yer verilmesidir. Söz konusu işlem denetçileri, şirketin kuruluş, sermaye artırım ve azaltılması, birleşme, bölünme, tür değiştirme, menkul değer ihracı gibi işlemlerini denetleyen denetçilerdir.

Taslakta ayrıca herhangi bir pay sahibinin istemiyle özel denetim yapılabilmesine imkan tanınmıştır. Genel kurul, pay sahibinin özel denetim istemini kabul ederse mahkeme tarafından özel denetçi atanmaktadır. Genel kurul özel denetim talebini reddeder ancak pay sahibi talebini tekrarlarsa Genel kurulun kararı ne olursa olsun mahkeme tarafından bir özel denetçi atanır.

Taslak ile şirketlerin denetiminin, şirketlerin ölçeğine göre ya bağımsız denetim kuruluşları ya da en az bir serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir uzman tarafından yapılması öngörülmüştür. Buna göre, küçük ve orta ölçekli şirketlerin denetimini en az bir serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir yapacak, büyük ölçekli şirketlerin denetimi ise bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılacaktır.

Bir bağımsız denetleme kuruluşunun, bir şirketin denetlenmesi için görevlendirdiği denetçi yedi yıl arka arkaya o şirket için denetleme raporu vermişse, o denetçi en az iki yıl için değiştirilecektir.

7 Anonim Şirket Yönetim Kurulu üyelerinin bağımsız denetime yönelik sorumlulukları nelerdir? Bağımsız denetimin sonuçlarından nasıl etkileneceklerdir? Türkiye Denetim Standartlarını kim yayınlar?

Yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartları'nda öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun faaliyet raporunu, bilanço tarihini izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içerisinde hazırlar ve genel kurula sunar.

Konsolide finansal tabloların hazırlanmasından sorumlu olan şirketin yönetim kurulu, konsolide finansal tabloları denetleyecek denetçiye; topluluğun finansal tablolarını, yıllık faaliyet raporunu, münferit şirketin finansal tablolarını, şirketlerin yönetim kurullarının faaliyet raporlarını, bir denetim yapılmış ise ana şirketin ve topluluk şirketlerinin denetim raporlarını vermek zorundadır.

Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez sorumluluklarından bir tanesi muhasebe, finans denetimi ve şirket yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulmasıdır. Denetçinin, denetiminden geçmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş hükmündedir.

Denetçi, şirket genel kurulu tarafından seçilir. Seçimden sonra, yönetim kurulu, gecikmeksizin denetleme görevini hangi denetçiye verdiğini Ticaret Siciline tescil ettirir ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile internet sitesinde ilan eder.

Yönetim kurulu, kanuna uygun ve özenli bir denetim yapılabilmesi için gerekli olan bütün bilgileri ve bunlara dayanak oluşturabilecek belgeleri denetçiye vermek durumundadır.

Denetçi raporunda, sınırlı olumlu ve olumsuz görüş yazılan veya görüş verilmesinden kaçınılan durumlarda, genel kurul, söz konusu finansal tabloları esas alarak, açıklanan kar veya zarar ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bulunan herhangi bir karar alamaz. Bu hallerde yönetim kurulu, görüş tarihinden itibaren iki iş günü içerisinde, genel kurulu toplantıya çağırır ve toplantı tarihinde geçerlilik kazanacak şekilde istifa eder. Bunun üzerine genel kurul, yeni bir yönetim kurulu seçer. Yeni seçilen yönetim kurulu altı ay içinde, kanuna, esas sözleşmeye ve standartlara uygun finansal tablolar hazırlar ve denetçi raporu ile birlikte genel kurula sunar.

Türkiye Denetim Standartları özerk bir kurul tarafından yayımlanır. Türkiye Denetim Standartları, Uluslararası Denetim Standartları ile tam uyumlu olur. Bu kurula ilişkin kanun yayımlanıncaya kadar bu görev TÜRMOB ile ilişkili bir kurul tarafından yerine getirilir. Denetçinin kamusal denetimi de özerk bir kurumca yapılır. Bu kurum kanunla kuruluncaya kadar, denetçi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı teftiş heyetince denetlenir.

8 Finansal tablolar hangi muhasebe standartlarına uygun düzenlenecektir?

Finansal tablolar Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu ("TMSK") tarafından yayımlanan ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ("UFRS") ile uyumlu olan Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olarak düzenlenmek zorundadır. Bu çerçevede ayrıca konsolide mali tabloların hazırlanması zorunluluğu da getirilmiş bulunmaktadır. TMSK, değişik ölçütteki işletmeler ve sektörler için, UFRS tarafından farklı düzenlemelere izin verildiği hallerde özel ve istisnai standartlar koyabilir. Kanunlarla, belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kurulmuş bulunan kurum ve kurullar, Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olmak ve TMSK'nın onayını almak şartıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlar ile ilgili olarak, ayrıntıya ilişkin sınırlı düzenlemeler yapabilirler.

9 Yıllık faaliyet raporu hangi hususları içerir? Ne zaman hazırlanır?

Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, şirketin, ilgili yıla ait faaliyetlerinin akışı ile her yönüyle finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmak durumundadır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir. Raporunda ayrıca, şirketin gelişmesine ve karşılaşılması muhtemel risklere de açıkça yer verilir. Bu konulara ilişkin yönetim kurulunun değerlendirmesi de yıllık faaliyet raporunda yer alır. Ayrıca, faaliyet yılının sona ermesinden sonra şirkette meydana gelen ve özel önem taşıyan olaylar, şirketin araştırma ve geliştirme çalışmaları ve yönetim kurulu ile üst düzey yöneticilere sağlanan ücret, prim, ikramiye gibi faydalar, ödenekler, yolculuk, konaklama ve temsil giderleri, aynı ve nakdi imkanlar, sigortalar ve benzeri teminatlar yıllık faaliyet raporunda açıklanır.

Yönetim kurulu, yıllık faaliyet raporunu, finansal tablolar ve ekleri ile birlikte bilanço tarihini izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içerisinde hazırlar ve genel kurula sunar.

10 Birleşme, bölünme ve tür değiştirme nasıl düzenlenmiştir?

Taslak bu üç yapı değişikliğine altmış madde tahsis etmiştir. Yeni hükümler, ortaklar ve pay sahiplerinin ve diğer ilgililerin menfaatlerini tam olarak koruyacak şekilde kaleme alınmıştır. Bölünmenin ve birleşmenin türleri tanınmıştır. Bu hükümlerle Türk Hukukunu AB üyesi hukuklarla bütünleştirmiştir.

Sorumlu Yöneticilerimiz

Zeynep Uras

PricewaterhouseCoopers Türkiye
Denetim Hizmetleri Lideri
(212) 326 6062
zeynep.uras@tr.pwc.com

Adnan Nas

PricewaterhouseCoopers Türkiye
Vergi ve Mali Hukuk Hizmetleri Lideri
(212) 326 6088
adnan.nas@tr.pwc.com

Orhan Cem

PricewaterhouseCoopers Türkiye
Danışmanlık Hizmetleri Lideri
(212) 326 6054
orhan.cem@tr.pwc.com

PricewaterhouseCoopers

PricewaterhouseCoopers (www.pwc.com) kamu kurumlarına ve özel kuruluşlara endüstri odaklı denetim, vergi ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. 150 ülkede 146,000'den fazla çalışanın fikirlerinin, deneyimlerinin ve çözümlerinin birleşmesi ile kamu güveninin oluşmasına ve müşterilerinin işlerine değer katmasına yardımcı olur.

PricewaterhouseCoopers 1981 yılından beri faaliyet gösterdiği Türkiye'de, İstanbul'da iki, Ankara'da, Bursa'da ve İzmir'de birer ofis olmak üzere toplam 5 ofiste 26 ortak ve yaklaşık 1000 kişilik profesyonel kadrosu ile hizmet vermektedir.

www.pwc.com/tr

www.pwc.com/tr
www.vergiportali.com
www.gumrukportali.com
www.vergitv.com
www.ikportal.com

S. Seba Cad. No:48 BJK Plaza,
B Blok Kat 9 34357 Akaretler
Beşiktaş İstanbul
Tel : (90) (212) 326 6060
Fax : (90) (212) 326 6050

Büyükdere Cad. No:100/102
Maya Akar Center B Blok
Gayrettepe İstanbul
Tel : (90) (212) 355 5858
Fax : (90) (212) 355 5850

Atatürk Bulvarı Celal Bayar
İş Merkezi No:211/18
06680 Kavaklıdere Ankara
Tel : (90) (312) 457 4545
Fax : (90) (312) 457 4550

Hürriyet Bulvarı No:4/1
Kavala Plaza, Kat 6 35210
Alsancak İzmir
Tel : (90) (232) 497 7070
Fax : (90) (232) 497 7050

Y. Yalova Yolu 4. km No:424
Buttim Plaza, Kat 9 D:1622
16250 Osmangazi Bursa
Tel : (90) (224) 270 2929
Fax : (90) (224) 270 2930

© 2008 PricewaterhouseCoopers Türkiye. Tüm hakları saklıdır. PricewaterhouseCoopers, Uluslararası PricewaterhouseCoopers Ltd. Şti.'nin üye kuruluşlarını temsil eder. Üye kuruluşların her biri ayrı ve bağımsız şirketlerdir.

*connectedthinking

PRICEWATERHOUSECOOPERS